

МОТИВИ

от Илияна Тодорова Балтова
съдия в Апелативен съд Бургас

Уважаеми колеги,

Във връзка с участието ми в процедурата по избор на членове на Висшия съдебен съвет от професионалната квота, излагам мотивите си за даване съгласие да бъда номинирана.

Началото на работата ми в съдебната система беше поставено през 1999 г., след спечелен конкурс за младши съдия в Окръжен съд Бургас, проведен регионално, далеч преди времето на конкурсите. За период от повече от десет години правораздавах в Районен съд Бургас. След провеждане на конкурси, бях последователно повишена в съдия в Окръжен съд Бургас, през 2010 г., и съдия в Апелативен съд Бургас, през 2016 г., където работя и понастоящем. Не съм заемала административни длъжности.

След проведено обучение от Европейския Институт по Публична Администрация през 2002 година, за времето от 2003 г. до 2011 г. съм била преподавател към Националния институт на правосъдието по Европейско право, по темите „Право на защита на конкуренцията в Европейския съюз“ и „Защита правата на човека в Европейския съюз“ с проведени 24 семинари за обучение на магистрати. Участвала съм в многобройни семинари и конференции в страната и чужбина. Владея английски и френски език. Имам публикации в изготвения от НИП диск с учебни материали по Европейско право.

Опитът ми като учител, освен че е повишил комуникативните ми умения и ми е дал възможност за непосредствен контакт с мнозинството от магистратите в България, ме е направил чувствителна към нуждите им и ангажирана с поставянето на техните проблеми на вниманието на институциите.

През 2013 г., след спечелен конкурс – включващ писмен изпит и интервю, проведени от представители на Европейския съд по правата на човека, бях избрана измежду тримата български съдии, изпратени на едногодишен стаж в Регистратурата на Европейски съд по правата на човека за периода 1.07.2013 г. - 30.06.2014 г. Това беше първа по рода си възможност национални магистрати да се включат пълноправно в работата на Съда, реализирана от Висшия съдебен съвет, с подкрепата на Норвежкия финансов механизъм.

По инициатива на английския командирован съдия и българските командировани съдии беше учреден Комитет на командированите национални

експерти в Европейския съд по правата на човека и бяха организирани разнообразни дейности за подпомагане на командированите служители, за запознаване с правните системи на различните държави – членки на Съвета на Европа, както и семинари по разнообразни теми от взаимен интерес. Изготвихме „Наръчник на командированите национални експерти“, съдържащ важна информация за естеството на работата на командирования национален експерт в Европейския съд по правата на човека, който придоби широка популярност, както и съставихме българо-английски речник на правните термини.

Поставихме началото на ежемесечни срещи на всички командировани национални експерти, като на първото учредително събрание, проведено с участието на ръководителя на Регистратурата и ръководителя на Отдела за обучения, аз представих темата „Организация на правосъдието в България“, която беше посрещната с интерес и провокира професионална дискусия измежду представителите на различни държави - членки на Съвета на Европа.

След приключване на стажа, като атестат за отличната ми работа, бях поканена от ръководителя на българския отдел в ЕСПЧ да продължа работата си като юрист в отдела за още тринадесет месеца. Работата ми в тази международна институция ми осигури една различна перспектива, както към постиженията на националната ни правна система, така и към актуалните теми в европейското правно пространство.

Чувството ми за свобода и доказана независимост ме въоръжават със самочувствие да поема дългосрочен ангажимент за отстояване на приоритети и защитаване на позиции. Имам амбицията да допринеса Висшият съдебен съвет да участва като пълноценен партньор на различни международни форуми.

Мотивацията ми за участие в настоящата процедура е продиктувана от увереността ми, че знанията, които съм натрупала през годините и способностите, които съм развила у себе си посредством дългогодишната си работа, ще ми дадат възможност пълноценно да изпълнявам функциите си като член на Висшия съдебен съвет.

С уважение:

Илияна Балтова

*„Всичко, което си струва да се направи,
няма да бъде лесно.“*

Теодор Рузвелт

КОНЦЕПЦИЯ

ЗА РАБОТАТА НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

от Илияна Балтова

съдия при Апелативен съд Бургас

(по чл.29в, ал.4 от Закона за съдебната власт)

Правната рамка на структурата и правомощията на Висшия съдебен съвет се намира в Конституцията на Република България и Закона за съдебната власт.

Висшият съдебен съвет представлява съдебната власт, осигурява и отстоява независимостта ѝ, определя състава и организацията на работата на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечава финансово и технически тяхната дейност, без да се намесва в нейното осъществяване.

Начинът на структуриране на този орган е рефлексия на принципа за разделението на властите, като квотата, избирана от магистратите, следва в най-голяма степен да отстоява независимостта на съдебната власт, като в същото време пълноценно взаимодейства с квотата, избирана от Народното събрание.

Основната функция на съдебната власт е да защитава правата и законните интереси на гражданите, като гарантира качествено правосъдие. Непосредствената задача на Висшия съдебен съвет е да осигури условия магистратите да изпълняват качествено конституционната си функция по правораздаване, свободно от политически или корпоративен натиск.

В следващото изложение ще формулирам акцентите, които смятам да развия в работата си като член на Висшия Съдебен Съвет.

Независимост

Съгласно разбирането, залегнало в Препоръка (2010) 12 на Съвета на Европа, съдийската независимост е съставна част от фундаменталното

право на справедлив процес по чл.6 от Европейската Конвенция за правата на човека. Като такава, тя е основен аспект от върховенството на закона и следва да бъде гарантирана както за отделния съдия, така и съдебната власт като цяло. Нейни градивни елементи са свободата на всеки съдия да постановява решенията си по вътрешна убеденост и безпристрастно, на базата на закона и интерпретацията на фактите по делото.

При коментиране на съдебните решения от изпълнителната или законодателната власт трябва да се избягва критика, която подкопава независимостта и публичното доверие в съдийството или предполага възможност за отклоняване и неспазване на постановен съдебен акт. Обратната връзка с обществото следва да се осъществява посредством разработване от Висшия съдебен съвет на постоянни механизми за мониторинг на общественото мнение и публичните очаквания за съдебната система и нейното функциониране.

Висшият съдебен съвет има централна роля в отстояване на съдийската независимост. Наложително е да се създаде действен протокол за реакция на Висшия съдебен съвет при констатирани посегателства върху съдийската независимост, който задължително да включва изслушване на засегнатия магистрат.

Висшият съдебен съвет трябва да демонстрира най-високо ниво на прозрачност в отношенията си със съдиите и с обществото, като развива предвидими, предварително установени процедури и мотивира решенията си. Като позитивна стъпка следва да се отчете въвеждането на он-лайн излъчване на заседанията на Висшия съдебен съвет. Трябва да се осигури

приемственост в изпълнението на Комуникационната стратегия на Висшия съдебен съвет.

Качествено правосъдие

С оглед създаване на условия за адресиране на реалните проблеми в ежедневната дейност по правораздаване, ще работя за създаване на постоянна комисия към Висшия съдебен съвет, ангажирана с управление на методите на работа, със задача постоянен преглед и усъвършенстване на съществуващите методи на работа, поставяне на цели и предлагане на разрешения, въвеждането им, анализ и оценка на постигнатото. Тази комисия следва да ангажира експертизата на водещи специалисти по информационни технологии, на които да бъдат поставяни конкретни задачи и изисквани определени резултати, предвид спецификата на съдебната работа.

Особено важно е въвеждането на единен унифициран стандарт за съдебните актове и всички изходящи от съда документи, не само с оглед експедитивност, но и с цел пълноценно управление на ресурсите. Опитът с въведената система за оценка на натовареността показва нуждата от интегриране на различните системи, функциониращи в съдилищата – за случайното разпределение на делата, деловодна програма, програма за въвеждане на коефициента на натовареност, и даване възможност за мигриране на данни от една система в друга.

Висшият съдебен съвет трябва да е ангажиран в постоянен диалог с представители на останалите власти, за формулиране на политики и насоки

на действие, които да доведат до добавяне стойност към най-ценния капитал за съдебната ни система - магистратите.

С оглед мобилизиране на градивен потенциал за утвърждаване на добри практики, бих предложила за обсъждане в Колегията изработване на специални правила за запознаване на Висшия съдебен съвет с годишните отчетни доклади на административните ръководители от всички звена на съдебната система, в които много често фигурират адекватни анализи и препоръки по съществуващи структурни проблеми, които е препоръчително да бъдат адресирани на централно ниво.

Задължения във връзка с Европейската Конвенция за правата на човека

Българската съдебна система е част от европейското правно семейство и ангажиментите, които произлизат за българската държава от участието ѝ в международни и регионални Европейски договори, следва да намерят отражение и в работата на Съвета на съдебната власт. Субсидиарността на системата на защита по Конвенцията предполага полагане на усилия проблемите да бъдат преодолявани първо на национално ниво.

Във връзка с юриспруденцията на Европейския съд по правата на човека, министърът на правосъдието представя пред Народното събрание ежегоден доклад по изпълнението на решенията на ЕСПЧ, по силата на решение на Народното събрание, прието на 21.09.2012 г. Съзнавайки важността на обобщенията и констатациите в доклада, конкретното ми предложение е той да бъде предмет на обсъждане, след приемането си от

Народното събрание, от Висшия съдебен съвет, като на негова база се създаде работна група по очертаване на конкретни мерки за преодоляване на констатираните проблеми, свързани със съдебната практика или подготвяне на законодателни предложения, които да бъдат предоставяни на вниманието на Министерския съвет, чрез министъра на правосъдието.

Бюджет

Ще работя в посока гарантиране навременното участие на Висшия съдебен съвет и ресорната му комисия „Бюджет и финанси” в самия законодателен процес, във връзка с формиране на единния бюджет на съдебната власт. Основните ми приоритети в тази област ще бъдат не просто да се осигури функционирането на органите на съдебната власт, а да се гарантира приложението на законовата формула за периодична, но най-малкото ежегодна, актуализация на заплатите на заетите в съдебната система.

Следва да се обмисли формирането на специален фонд или заделянето по друга процедура на финансови средства, които да бъдат насочвани към поощряване на магистратите с материални награди, съобразно предвиденото в чл. 303 от ЗСВ. Въвеждането на ефективно действаща система от поощрения би имало като дългосрочен резултат повишаване на мотивацията на магистратите и би компенсирало, до известна степен, констатирания проблем за ограничена възможност за инстанционно израстване.

Задълженията на Висшия съдебен съвет по финансовото обезпечаване на дейността на органите на съдебната власт би трябвало да

послужат за упражняване на правомерен натиск от този орган за събиране на несъбраните вземания на съдебната власт.

При упражняване на правомощията си, свързани с бюджета, Висшият съдебен съвет следва да води диалог със законодателя, така че представителите на другите власти, при съпоставка с тяхното йерархично положение и общ набор от социални придобивки, да не бъдат по-добре заплатени от магистратите, което е гаранция за прилагане на принципа за разделението на властите.

Електронно правосъдие

В съзвучие със световната тенденция за отпадане на хартиения обмен и използването на технологиите, електронното правосъдие е вече част от законодателството ни. Форма на същото представляват внедряването на система за случайното разпределение на делата и оповестяването на съдебните актове в сайтовете на съдилищата и на Висшия съдебен съвет.

За да може електронното правосъдие да бъде осъществено в пълнота и да произведе своя полезен ефект, като приоритет на работата на Висшия съдебен съвет следва да се изведе осигуряване на неговата финансова и техническа обезпеченост и предприемане на организационни и обучителни мерки на централно и местно ниво. От особена важност е въвеждането в максимално кратки срокове на централизирана унифицирана информационна система на съдилищата, позволяваща всички процесуални действия на съда и страните да се извършват в електронна форма, която да бъде въведена едновременно във всички съдилища.

Осигуреното финансиране в областта на електронното правосъдие по Оперативна програма „Добро управление“ следва да се използва приоритетно от Висшия съдебен съвет, като гарантиращо пълноценен достъп до правосъдие за гражданите и имащо непосредствено положително въздействие върху ежедневната работа на магистратите.

Висшият съдебен съвет трябва не само да има участие във вземането на решения по управлението на средствата, но би могъл да се превърне в инициатор за въвеждане на нови функционалности, като например внедряване на софтуер който да превръща гласа в текст. Това нововъведение би било особено благоприятно за натоварените съдилища, с голям брой съдебни заседания и би допринесло за повишаването на доверието в съдебната система, поради по-доброто качество на съдебните протоколи.

Участие на Висшия съдебен съвет в законодателния процес

Считам, че всеки член на Висшия съдебен съвет трябва да бъде съпричастен към законодателния процес, като това участие не трябва да бъде формално, а активно и дори проактивно.

Ще поставя като приоритет в работата си активното взаимодействие с Министерството на правосъдието, като функционално компетентно министерство за изработване на законопроекти в областта на съдебната система и процесуалните закони, подчертавайки, че процесът на взаимодействие следва да бъде изтеглен дори преди изготвянето на законопроект и да отразява наблюденията и анализите, които Висшият съдебен съвет е направил за нуждите от законодателна интервенция.

Висшият съдебен съвет не следва да е просто потребител на законодателството в областта на управлението на съдебната система и процедурната рамка на гражданския, наказателния и административния процес, а гарант за това, че в процеса на обсъждане на промените ще бъде отчетен опитът на магистратите.

На специално място следва да се отбележи нуждата от **взаимодействие на Висшия съдебен съвет с антикорупционните органи**. Борбата срещу корупцията е изведена като показател в Механизма за сътрудничество и проверка, въведен през 2007 г., във връзка с приемането ни в Европейския съюз. Необходимо е да се работи за преодоляване на констатациите в последния доклад на Комисията към Европейския парламент и Съвета за напредъка на България относно нуждата от законодателни промени и липсата на капацитет в ключовите институции, ангажирани с разследване и наказване на корупцията, като Висшият съдебен съвет припознае своята роля в този процес и набележи конкретни мерки, съобразно правомощията си. В тази връзка бих препоръчала създаването на нарочна комисия към Съвета на съдебната власт, с конкретни отговорности.

Конкурси и атестиране

В областта на конкурсите и атестирането беше въведена изцяло нова уредба, която във висока степен отговаря на очакванията на магистратите. Следва да се даде срок за разгръщане на реформата и нейното утвърждаване, за да се направят оценки и анализи.

Висшият съдебен съвет следва да отстоява постиженията и да гарантира устойчивост на правилата, обезпечаващи естественото израстване на магистратите по прозрачен и предвидим начин.

Натовареност

Въвеждането на система за оценка на натовареността е неоспоримо достижение на действащия Висш съдебен съвет, което е важно да бъде надграждано. За отчитането на обективни резултати от тази система и обвързването им с бъдещи решения, свързани с броя на съдилищата и магистратите, следва да бъде заложен един разумен минимум от време за наблюдение и се положат усилия за изграждане на трайна увереност у съдиите в достоверността на системата и гарантиране на еднаквото ѝ прилагане във всички съдилища. В тази насока поддържам, че особено важен е прекият контакт с магистратите и административните ръководители за генериране на доказателствена база за разработване на политики, без пристрастие или предварително определен извод. Към този аспект се отнася и задължението на Висшия съдебен съвет да поеме ангажимент за въвеждане на достоверна електронна статистическа система за отразяване на делата.

Като положителна тенденция, която следва да бъде продължена, може да се отчете гъвкавият подход на действащия Висш съдебен съвет по отношение на обусловените от кризата с бежанците кадрови проблеми на граничните съдилища. Мерки бяха предприети незабавно и следва да се адмира, че по този въпрос Съветът на съдебната власт реагира експедитивно и с консенсус.

Обучение

Европейските стандарти изискват съдиите да бъдат обезпечени с адекватно начално и продължаващо обучение, напълно финансирано от държавата. Компетентността на магистрата е гаранция за неговата независимост. Положителният опит на Националния институт на правосъдието следва да се доразвива и обогатява, като се стимулират магистратите, както да участват в обучения, така и да формират, при желание, компетентности на обучители. Последното следва адекватно да се отразява в процеса на тяхното атестиране и кариерно израстване.

Участието на членове на Висшия съдебен съвет в Управителния съвет на Националния институт на правосъдието е естествен механизъм за обезпечаване на директното влияние на представляващия съдебната власт орган в определяне приоритетите в областта на обучението на магистратурата. Този механизъм трябва да бъде ефективно използван за ангажиране в интерактивен диалог, база за който следва да бъдат идентифицираните нужди на магистратите от обучение.

С оглед справедливия достъп до съдебни обучителни програми, би могло да се дебатира с ръководството на Националния институт на правосъдието относно въвеждането на софтуер за случайното разпределение на магистратите, заявили желание за участие в определен семинар.

Дисциплинарна практика

Следва да се изтъкне, че сериозните проблеми в тази област бяха преодолени по законодателен път, но това което трябва да се гарантира е необратимост на реформите. Като задължение на Висшия съдебен съвет би следвало да се установи провеждането на системни срещи, не само с главния инспектор на Инспектората към Висшия съдебен съвет, но и с отделните инспектори, на които да се обсъждат и съпоставят резултатите от провежданите проверки, с цел уеднаквяване на стандартите и преодоляване на усещането за избирателен подход към магистратите.

Участие в проекти

Трябва да се положат усилия за по-добро координиране на проектите с европейски средства, за да се гарантира отсъствие на дублиране на дейности. Би могло да се помисли за създаването на между-институционален национален координационен център на европейските проекти, с участието на Висшия съдебен съвет, който да осигури равен достъп за всеки район и всеки съд до финансиране, с оглед постигане на устойчиви резултати.

Специален акцент в работата си ще поставя на въвеждането на **нов модел в комуникацията с магистратите**, насочен към създаване на автентична обратна връзка с тях, динамично обсъждане на всички засягащи ги въпроси и припознаване фигурата на Висшия съдебен съвет като истински изразител на техните интереси.

Всеки от така заявените от мен основни приоритети ще бъде доразвиван в пряката ми работа, след обсъждане в магистратската общност. Набелязвайки тези ключови акценти на бъдеща ми работа, си давам сметка за необходимостта от продължаване на реформата в съдебната система и извеждането на нови и допълнителни приоритети във връзка и с приложението на Пътната карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, но най-вече, за да се отговори на очакванията на обществото за една независима, ефективна и компетентна съдебна власт и се преодолее усещането за липса на справедливост.

Изготвил концепцията:

Илияна Балтова